- 12 cm ilgio kirvis.

Iš moterų kapų turtingesni buvo Nr. 6 ir 18. Kape Nr. 6 mirusiajai prie galvos buvo žalvariniai auskarai, kairiame šone netoli alkūnės - geležinė sagtelė, žemiau dubens kaulo - peiliukas, ant kairės rankos piršto - žiedas. Kape Nr. 18 prie kaklo buvo žalvarinis kabutis, kairiame šone aukščiau alkūnės - kalkakmenio verpstelis ir po alkūne - peiliukas, ant kairės rankos piršto - žalvarinis žiedas. Kituose kapuose rasta tik po vieną kitą radinį.

Daugiausia rasta peilių. Nemaža jų dalis yra įtveriami, kita dalis - su kriaunomis. Taip pat nemažai rasta sagčių, kurių dalis buvo prie diržų, o kitos - aukščiau juosmens. Atskirai minėtinas kape Nr. 12 rastas plačiaašmenis kirvis ir ietigalį primenantis strėlės antgalis. Kape Nr. 22 nedidelis puodas išpūstais šonais buvo padėtas prie mirusiojo kojų. Puode buvo skardinis kibirėlis. Kape Nr. 23 prie galvos ir ant krūtinės rasta puodų šukių, puoštų įgnaibytomis duobutėmis.

Štaronių piliakalnio kapai turėtų priklausyti gana trumpam laikotarpiui. Dalis radinių - peiliai su kriaunomis, odinės piniginės skirti XVI a. Tačiau kapuose visai nerasta monetų, kurios nuo XVI a. vidurio dažnai dedamos į kapus ir gausiai randamos Lietuvos TSR ŠR dalies kapinynuose. Todėl reikia manyti, kad nuo XVI a. vidurio Štaronyse nebelaidota. Dalis kapų gali priklausyti ir XV a. antrajai pusei.

Jokių kitų senesnių žmonių veiklos pėdsakų čia nepastebėta.

Laimutė Valatkienė

ŽALAKIŲ KAPINYNAS

Kapinynas buvo aptiktas 1979 m., melioruojant Žalakių kaime, Kelmės raj., esančias pelkes. Jis buvo nedidelėje kalvelėje,

kuri melioracijos darbų plane buvo numatyta nulyginti. Lyginant kalvelę ir paaiškėjo, kad čia esama kapų, darbai buvo sustabdyti.

1980 m. Telšių kraštotyros muziejus patikrino, ar čia išlikę dar kapų. Buvo ištirta 150 m^2, aptikta 18 kapų, surinkti 73 dirbiniai. Taip pat 100-150 m į PR nuo kapinyno aptikti gyvenvietės pėdsakai, rasta keramikos ir metalo dirbinių.

Kapai (po lyginimo darbų) aptikti tik 15-50 cm gylyje. Pavyko nustatyti tik 2 kapų duobių dydį - 70 x 210 ir 90 x 215 cm. Mirusieji laidoti geležinėmis vinimis sukaltuose karstuose, guldyti ištiestoje padėtyje (išskyrus kapą Nr. 13 palaidotąjį). Du kapai buvo dvigubi. Laidota dažniausiai į PV ir ŠR. Rankų padėtis įvairi. Vyravo paprotys rankas ištiestomis plaštakomis sukryžiuoti ant dubens. Prie griaučių ir duobes užpildančioje žemėje pastebėta degėsių, smulkių anglių. Gausiau jų rasta kapuose Nr. 7, 10, 13.

Į kapus dėta darbo įrankių, papuošalų, monetų, ginklų nerasta. Iš 18 ištirtųjų kapų 5 buvo be įkapių. Įkapių gausumu ir įvairumu išsiskyrė kapai Nr. 3, 8, 14. Kape Nr. 8 buvo rasti net 26 daiktai: 13 įvairių žiedų, gintaro karoliukų vėrinėlis, keletas peilių, skustuvas, skiltuvas. Mirusiojo galvos apdangalas buvo puoštas 17 pusrutulio formos 1,3 cm skersmens spurgelių.

Vyrai laidoti su diržais, prie kurių buvo prikabintas peilis medinėse arba odinėse makštyse. Dviejų diržų sagtys geležinės, vieno žalvarinė. Vyrauja stačiakampės sagtys.

Darbo įrankiai dėti prie galvos, peiliai - prie alkūnės, ant kojų, dubens. Žiedai buvo rasti ant pirštų ir piniginės su monetomis ant krūtinės arba dubens. Gausiausi iš darbo įrankių - peiliai. Jų rasta 10. Vyrauja nedideli 14-15 cm ilgio peiliukai. Vyrų kapuose rasti 2 skustuvai, 2 galąstuvėliai. Dar buvo rastos 2 ylos, masyvios žirklės, akmeninis verpatelis, geležinis

skiltuvas, prie kurio buvo mažytis titnago gabalėlis.

Daugiausia iš papuošalų yra žalvarinių žiedų. Jų rasta 30, įvairių tipų: juostinių, su "akute" - signetu, platesne rombine priekine dalimi, puošta duobutėmis, įvijinių ir kt. Gausiausiai buvo rasta signetinių (9. ir su rombine platesne priekine dalimi (9) žiedų. Du žiedai buvo masyvūs, lieti. Vienas jų storesne pynimą imituojančia priekine dalimi, o kitas - plokščias storesne ir banguota priekine dalimi. Pažymėtina, kad žiedai buvo beveik vienintelis mirusiųjų papuošalas. Be žiedų, tik kapę Nr. 14 rastas geležinis lazdelinis smeigtukas su sraigele prie galvutės.

Keliuose kapuose buvo monetų. Jų iš viso rasta 7. Tai Žygimanto Augusto 1564-1570 m. pusgrašiai ir dvidenariai. Į kapą dėta nuo 1 iki 3 monetų, dažniausiai į piniginę.

Atsitiktinai buvo rastas masyvus žalvarinis žvangutis.

Kapų chronologiją leidžią nustatyti rastosios XVI a. antrosios pusės monetos ir analogiška to laikotarpio kitų kapinynų medžiaga. Tuo metu Užvenčio seniūnija buvo kunigaikščio ekonomija. Galima spėti, kad ir Žalakių kaimelis buvo jos ribose.

Algirdas Varnas

ANTRASIS GRIEŽĖS KAPINYNAS

Kapinynas yra pačiame Lietuvos TSR ir Latvijos TSR pasienyje, Mažeikių raj., Griežės kaime, kairiame Varduvos krante, 200 -250 m į PR nuo X-XIII a. Griežės kapinyno. Jis yra lygiame lauke, visai ant upės kranto, kuri šioje vietoje daro nedidelį vingį ir teka 35-40 m į R nuo kapinyno. Ilgą laiką kapinynas buvo ariamas, P dalyje kasti bulviarūsiai.

Buržuazijos valdymo metais kapinyną kasinėjęs V. Punis, tačiau duomenų apie jų rezultatus neišliko. 1981 m. MAII čia iš-